

LÁTOGATÓBAN HERCEGSZÁNTÓN

Mire biztat a napsütés?

Tavaszi fényben fürdik a táj: az egyik útmenti tanya sárga épülete szinte lángol.

És mintha bennünk, országúti vándorokban is gyulladozna valami: arra gondolunk, hogy milyen jó volna most lassítani a tempót, esetleg meg is állni az erdő mellett. Sütkérezhetnénk kicsit valamelyik tisztás szélétől védett hajlatában. Hallgathatnánk a csillogó ugráló vörösbegyek csicseregését.

Mindez megmarad képzelni örömmel, sietnünk kell Hercegszántóra...

Ugyanazt, évente tízezerszer

Dám János, a helybéli tévesz háztáji agronómusa is kénytelen elhessegetni a harkányi fürdő ábrándképét, ami pedig eléggé sűrűn megjelenik előtte.

— Nincs is jobb annál — dől hátra székeben egy pillanatra. — Lebegni a vízben, s közben csavargatni a rádió gombját, hátha sikerül valami jó zenét fogni. De — zökken vissza — erre mostanában alig jut idő. Holnap ismét sertéseket szállítunk, erre alaposan fel kell készülnünk.

— Mi a teendő ilyenkor?

— Megkeres a gazda és közli, hogy érzése szerint három vagy öt disznaja elért a megfelelő súlyt, szeretné leadni őket. Erre én is kimegyek, ellenőrzöm a be-mondott darabszámot és megállapodunk a szállítás napjában. Az ütemezés során előkeresem a szerződéseket, és megnézem, hogy ki mennyi előleget vett fel, ne-hogy a kifizetésnél ezt figyelmen kívül hagyjuk. Aztán kiírom a szállító járműveket, amelyek az adott napon körbejárják a megadott címeket. Néha olyan sok van, hogy a traktoros vontatók mellé be kell állítanunk néhány

● Gyurity Marin

● Gajdos Jánosné

● Dám János

lovass kocsit is. Hercegszántón tavaly 10 ezer 47 sertést adtak le feldolgozásra a háztáji gazdaságok.

Tanárból „önellátók”

Gyurity Marin igazgatóra mi várunk néhány percig a szerbhorvát tanítási nyelvű általános iskolában: éppen matematika órát tart...

— Egy matematika szakos kevés, kettő viszont sok lenne — mondja. — Így néhány órát én is vállalom.

Alig titkolt büszkeséggel teszi ehhez hozzá, hogy a többi tanítvány esetében nincs ilyen gondjuk. De még ennél is büszkébb talán arra, hogy az iskola kilenc tanára közül nyolc hercegszántói, sőt az intézmény nevelője.

— Bár a tárgyi feltételeink lennének ilyenek — vált témát kissé szomorú mosollyal. — A testneveléshez kapott gerendát a padlón tároljuk, mert nincsen olyan hosszú tanteremünk, amelyben felszerelhetnénk. Most azon fáradozunk, hogy az udvart alkalmassá tegyük a sportolásra: legalább jó idő esetén mozgathassanak a gyerekeink.

— Az igazgató számára mi jelent a felüdülést?

— Kertészkedek. Szedni egy tányérra való cseresznyét, epret vagy más gyümölcsöt és látni, hogy a család milyen jóízűen szemegeti — ez nekem a leg-nagyszerűbb pillanat.

Van lehetőség, meg kell ragadni

— Volt már olyan pillanata, amikor kényeztettek? — állunk meg Gajdos Jánosné keresztesor-zó mellett, a Finomposztó Vállalat hercegszántói üzemében. A fürge mozgású fiatalasszony elbizonytalanodva pillant ránk, s időbe telik, amíg emlékei között rátalál a megfelelőre:

— Ot vagy hat évvel ezelőtt kaptam szakszervezeti beutalót a Duna-kanyar egyik szállodájába. Már besütött a nap az ablakon, amikor felkeltünk, délelben pedig elénk rakták az ételt. Olyan furcsa volt. De azért szívesen forognék ott, akár minden évben.

Ennyit mond és már indul is tovább: gyors mozdulatokkal kapcsolja le a kész gombolyagokat a hüvelyekről, s teszi föl az új tekerceket. Siet. Nemrégiben születte meg a második gyerekét, kell a pénz. Még szerencse, hogy mint keresztesor-zó, dupláját is megke-resheti a régebbi fizetésének.

Képzeldés helyett...

Kilépve a zajos gépteremből, ismét körülörögatja arcunkat a nap. Mégsem gondolunk már olyan erősen az erdei tisztásra, a madarak csicseregésére. Sokkal inkább az iménti beszélgetésekre. Arra, hogy lám, az örömet nem elképzelni kell, hanem megtalálni.

S hogy a hercegszántóiak jó helyen keresik: a tevékeny életben. Káposztás János

Szolgáltatások — ma és holnap

Kezdetben volt a család, mint teljesen zárt és önálló társadalom berendezkedett társadalmi egység. Egy fedél alatt több nemzedék él együtt. A tennivalókat ennek megfelelően osztották el a család tagjai között.

Ezek az önálló sejtek századunk első évtizedeiben kezdtek nyitottabbá válni. A folyamatot a nők tömeges munkába állása indította meg. Ez forradalmi méretű változást hozott az addigi századok óta bevált munkamegosztásban, hiszen a nők a háztartási munka mellett új terhetek vállaltak magukra és ezért elodáztatatlanná vált a régi munkamegosztás átalakítása.

A társadalom feladata

Kétségtelen, hogy a nők munkába lépése hatalmas vívmánynak számított, erőteljes lépésnek az egyenlő jogok kivívásának útján. Mégis ez tet-te szükségessé a szolgáltatások létrehozását és fejlesztését.

A szolgáltatásokat, amelyek akkoriban még nyomokban sem léteztek, legalábbis a mai értelemben nem. Úgy is mondhatnánk, hogy az igények voltaképpen előbb keletkeztek, mint az orvoslás módszerei, azaz maguk a szolgáltatások. A szükségesség tehát adott volt: a társadalom vállalon fel, vegyen át mind többet leg-kisebb gazdasági egysége, a háztartás gondjaiból.

A szolgáltatások fejlesztése-nek viszonylag magas fokára jutottunk el a hetvenes évek-ben. Ez jelentős gazdasági fejlődésünk, életszínvonalbeli gyarapodásunk szükséges és örvendetes kísérő jelensége volt. A hatvanas évek máso-

dik felében került mind több háztartásba televízió, hűtő-szekrény, mosógép, s ma már sok tartós fogyasztási cikk ese-tében a telítődés küszöbén va-gyunk. Ekkor teremtődtek meg az anyagi — pénzben és építő-anyagban értve — feltételek az elhanyagolt, régi lakások korszerűsítéséhez, felújításához, meghozzá tömeges méretekben.

Egyharmados arány

Ezért vált akkoriban sür-gető feladattá az országos szol-gáltató hálózat létrehozása, amely — mintegy húszmilliár-dos állami támogatással, egy évtized alatt meg is valósult. Ez azért örvendetes, mert egy ország gazdasági fejlettsége a többi között azon is mérhető, milyen helyet foglal el benne az úgynevezett tercier szektor, a harmadik, nem termelő — hanem szolgáltató — ágazat.

Nos, Magyarországon az utóbbi években, a nyolcvanas évek elejére jutottunk el oda, hogy a szolgáltatásban már nem dolgoznak kevesebben, mint az iparban, vagy a mező-gazdaságban, pontosabban: az arány hozzávetőlegesen egy-harmados.

A szolgáltatások meglete azonban egy sor lehetőség mel-lett egy sor bosszankodnivalót, az érdekvédelem hiányát, a kiszolgáltatottságot is felszín-re hozta. Sok hát a javítani-való. Ezt a célt szolgálja a most folyó szervezeti korsze-rűsítés, a nagyvállalatok de-centralizálása is.

Ugyanakkor egy másik gond is jelentkezett, nevezetesen az, hogy a szolgáltatások árait viszonylag alacsonyan állapi-tották meg, ebből következően jóval nagyobbra duzzadt a va-lós igény. Most látszik csak

mindez, amikor — a legtöbb szolgáltatás a szabadidős ka-tegóriába átkerülve — érté-kén méretik, s máris keveseb-ben és kevesebbet veszünk igénybe belőle. Ezért nagyon nehéz előre pontosan kiszámi-tani, mely szolgáltatások iránt növekszik majd az igény az elkövetkező években; milyen irányban haladnak a szolgálta-tások fejlesztése.

Többet önerőből

Úgy tűnik, a tendencia olyanfajta fejlesztés irányába mutat, amelyet a közösség vi-szonylag olcsón meg tud ol-dani. Gondoljunk például a minden családnak rendszeres, visszatérő gondot, feladatot adó napi munkák közül a fő-zésre. Az éttermi, de még az éthordóban hazavihető vacso-rának is olyan magas az ára, hogy hosszú távon nem jelent megoldást. Az már sokkal in-kább, ha mondjuk, egy lakó-telepi ház közös helyiségében néhányan valóban olcsó, és a helyi igényeket is rugalmasan követő kifizést nyitnak. A barkácsolást is jól szolgálhat-ják a közös műhelyek, ahol a szerszámok igénybe, bérbe ve-hetők, és még szakember is ellátja a kezdőket tanácsokkal. Hasonlóan, a szervezett szol-gáltatóipar kezdeményező közreműködésével, segítségével lehetne sok helyen a gyermek-felügyeletet is megoldani.

Jelenleg tehát úgy tűnik, hogy a szolgáltatásoknak nem a mind sokfelébb, ám drágább javítások, tisztítások irányá-ban kell fejlődnie, hanem sokkal inkább a közösség be-onásával, félig saját erőből, s ezért az átlagosnál olcsó-ban megvalósítható szolgálta-tásoké a jövő.

V. Zs.

KISSZÁLLÁSI POSTA

Kiváló — nyolcadszorra

A hónap végéig adják át a megérdemelt elismeréseket azok-nak a postahivataloknak, amelyek elnyerték a kiváló címet ta-valyi eredményeik alapján. Ilyen — szinte családias hangulatú — ünnepség volt legutóbb Kísszálláson.

A 3500 lakosú bácskai község postahivatala úgy dolgozott, hogy nem érte jogos kifogás a munkáját, s panaszkönyvi be-jegyzés sem volt. Tavaly is növelte bevételeit. A Népszabadsá-got 170, a Petőfi Népet 400 előfizetőhöz viszik a kézbesítők. La-punk előfizetői tábora csaknem százal emelkedett a nyoleva-nas években.

A kísszállási postások, akik a maguk módján hozzájárulnak a község népességtartó erejének növeléséhez, egymás után nyolcadik alkalommal szereztek meg a kiváló címet a kishiva-talnak. Brigádjuk a társadalmi munkából is kiveszi részét: se-gítették a sütőipari szaküzlet építését, az óvoda felújítását, gondozzák a parkot.

ESŐVÍZ A FALI ELOSZTÓBÓL

Ne várjuk meg a balesetet!

Három évvel ezelőtt adták át Baján az újjáépített gyermekintézményt, amelyben helyet kapott bölcsőde, óvoda és általános iskola is. Saj-nos, az öröm nem tartott soká. Néhány hónap múlva kezdődött az azóta is visszatérő, sorozatos beázás. Először a bölcsőde főbejárata fölött, majd következtek a tetővilágító ablakok, a folyosó feletti te-tő, a konyha, az iroda, a tornaterem, a női öltöző és raktár.

Tavaly novemberben a kivitelező DUTÉP szakembere megállapi-totta: sajnos, ha a lapostető egy szigetelőrétege megsérül, beázik az épület. De azóta nem történt semmi változás.

Legutóbb már olyan mértékű volt a beázás, hogy a gyerekek fel-váltva hordták ki az esővízzel teli lavórokat a tornateremből. A fo-lyosón a villanyvezetékét burkoló csatornából és a fali elosztódoboz-ból is folyt a víz.

Vajon az intézkedéssel megvárják az első balesetet?!

Sz. F.

ERDŐTELEPÍTÉS

A Duna—Tisza közén a fenyőé az elsőbbség

Jó ütemben haladnak a tavaszi erdőtelepítések. A mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas föld-területek jobb kihasználására, a nagyvárosokat, ipartelepeket öve-ző zöldfelületek kialakítására nagyarányú fásítási, erdőtelepítési munkák folynak szerte az ország-ban. Ehhez a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium 1984-ben mintegy 80 millió forint ér-tékben nyújt állami támogatást. December végéig ebből megköze-lítőleg 8000 hektárnyi, részben ko-pár, lepusztult és rendezetlen nö-vényvilágú területet ültetnek be fákkal, s megteremtik az üdülők, kirándulók fogadásához is a jobb feltételeket.

A jelentős anyagi áldozatokat követelő erdőtelepítést természetesen nemcsak a természet- és környezetvédelmi szempontok, hanem szigorúan gazdasági megfontolások is vezetik. Hazánk ugyanis az elmúlt évtizedek erő-feszítései ellenére még ma is Európa erdőben szegény országai közé tartozik; összterületének 18 százaléka borítja erdő, s a kívá-nalom legalább 20 százalék lenne.

Ennek elérését célba is vették a MÉM tervezői. Eszerint az ezred-fordulói 200 000 hektárnál új er-dő zöldell majd, közöttük az ide-i telepítések „eredményei” is.

Az új erdők nagyobb hányadát a nyersanyag előállítására telepi-tik. Olyan gyenge természeti adottságú területek jöhetnek szá-mításba, amelyeken mezőgazda-sági termelés aránytalanul magas ráfordítást követelne, míg a fa-termelés — ha hosszú távon is — kifizetődő. A fajok megválasz-tásánál a fenyőé az elsőbbség, eb-ből ugyanis viszonylag kevés van, s belőle importra szorul az ország. A többi között Somogy megyében, a Duna—Tisza közeli homokos te-rületeken, illetve a Dél-Alföld tá-jain ültetnek ezekben a hetekben fenyőt, vagy ahol a vidék adottságai úgy kívánják, nyári-, illetve bükkfát. A beruházás a nyárfák-nál 5–6 év múlva kamatozik, ek-kor indulhat meg a fakitermelés. A fenyőerdők 15 év múlva érik el a vágásra érdemes kort, ugyan-erre a tölgyesnél 25 évig kell vár-ni.

Az erdőtelepítéssel a környezet védelmét, a turizmus és az ide-geográfia igényeit is igyeke-znek kielégíteni. Az idén összesen 28 helyen alakítanak ki új erdőt. A Balaton mellett Zamárditól Marcaliig, az északi parton Bala-tonfűréden, Csopak, Badacsony, Vár-völgy környékén telepítenek, hogy még vonzóbbá tegyék a tájat. A Kis-Balaton mentén is gazdagít-ják az élővilágot, elsősorban a vi-zet kedvelő nyárfákkal. Folytat-ják a korábbi években megkez-dett fásítást Debrecen környékén. Fejlesztik a soproni parkerdőt, il-letve Budapest mellett a Buda-vidéki vadasparkot.

A Pilisi Parkerdőgazdaság Vi-segrád mellett 80 hektáros fű-vészkeret kiépítésén dolgozik, itt a hazai erdő teljes növényvilága he-lyet kap majd, s hangulatos séta-utak hálózzák be az óriáskertet. Új idegenforgalmi centrumot ala-kítanak ki hazánk egyik legszebb táján, a Zemplén-hegységben, ahol a Kókapui-völgy növényvilágát máig rendezik; a patakok övezte vidéken a fák közé zöldellő réte-ket varázsolnak.

Fedélzeti komputer avatáshoz

Speciális műszert — úgyneve-zett fedélzeti komputert — fej-lestett ki a gabonakombájnok-hoz a mezőúti Magyar—Mongol Barátság Tsz műszaki gárdája. Az autórádiónál alig nagyobb műszer tulajdonképpen egy programo-zott ellenőrző és mérőkészülék. A gabonakombájn vezetőfülkéjében, a kombájnos látómezőjében he-lyezik el. A műszer a gép műkö-désének minden rendellenességét jelzi, s az egyes gépegységek ál-lapotáról, munkájáról is folyama-tosan pontos információkat ad. Alkalmazásával javul az arató-céplő gépek munkájának minő-sége: tökéletesebben csépe-li, tisztítja a magot és csökkenti a szemszóródást.

A mintakészülék a tavaszi lip-csei vásáron is sikerrel szere-pelt. A létrejött megállapodás szerint az NDK-ban is, hazánk-ban is már az ide-i gabonabetaka-rításnál kipróbálják.

Elfekvő készletek vására

— Megkezdődött az Interkerbörze-rendezvény tegnap az Ipari Reklám és Propaganda Vállalat budapesti Rákóczi úti bemutatóházában.

Az Országos Piackutató Intézet most 21. alkalommal szer-vezte meg a vállalatoknál elfekvő készletek vásárát. Ezúttal 138 vállalat és szövetkezet kínálja összesen 2,5 milliárd forint értékű feleslegessé vált vaskohászati anyagait, gépeit, műsze-reit, járműalkatrészeit, építési, szerelési és elektromos anya-gait, szerszámait, kötelemeit. Több olyan vállalat — köztük a Ganz-MÁVAG, a Kohászati Gyárápító Vállalat, a Magyar Hajó- és Darugár, a TUNGSRAM és az ORION — vesz részt a börzén, amely már 10 éve, az első börzétől kezdve, minden alkalommal megragadja ezt a lehetőséget feleslegessé vált készleteinek értékesítésére.

A rendezők az eddigi tapasztalatok alapján arra számitá-nak, hogy a felkínált termékek 10–15 százaléka vevőre talál. A meghívottak több ezer lehetséges vásárlónak — vállalatnak és szövetkezetnek — küldték el, s az áttekintést katalógus is segíti, amely a felkínált több tízezer termék legfontosabb adatait tartalmazza. Az árakat nem tüntették fel, mert a partnerek közti megállapodás kérdése. A katalógus alap-ján a négynapos rendezvény után is folytatódhat az elfekvő készletek adásvétele.

BÁCS-KISKUNBA KÉSZÜL

Látásvizsgáló autóbusz

Negyedik éve már, hogy havonta egyszer útnak in-dul Esztergomból egy látás-vizsgáló autóbusz. A gör-dülő ambulancián az esz-tergomi kórház szomorvo-sai és az esztergomi Gran-visus Gyár optikusai a vá-rosoktól távoli kisebb tele-pülések lakóit keresik fel, hogy megkönyítsék a szemüvegre szoruló dol-gát. A vizsgálatra jelentke-zők érkezési sorrendben felszállnak az IKARUS-autóbusz egyik részében ki-alakított és a legkorszerűbb vizsgáloberendezéssel felszerelt szomorvos rend-eelőbe. Itt megkapják a re-ceptet, amire a jármű más-ik traktusában kialakított optikaműhelyben nyom-ban el is készítik a szem-üveget. Amennyiben a szemorvos komplikált üve-get ír fel, azt a mozgó am-bulancia megrendeli az OFOTÉRT-központban, s néhány nap múlva tulajdo-nosa címére postán elkül-dik. Ezzel a szolgáltatással alaposan megkönnyítik és meggyorsítják a falun élők-nek a szemüvegek besze-rzését.

A gördülő látásvizsgáló ambulancia az elmúlt négy év alatt az ország több me-gyéjében megfordult már. A szakemberek azt tapasz-talják, hogy a lakosság je-lentős része — egyes vidé-keken több mint 50 száza-lek — nem visel szemüve-get, holott erre szüksége lenne. Most Szabolcs-Szat-már és Bács-Kiskun megyei településekre készül a lá-tásvizsgáló autóbusz, amely az ország egyetlen ilyen szemorvos-optikai labo-ratóriuma.

A külföldön is újdonság-nak számító mozgó látás-vizsgálót a szakemberek ér-deklődésére bemutatták már többek között Moszk-vában, Lipcsében, Ham-burgban és Milánóban is.

(MTI)